

Alaptételek a Bolgár Népköztársaság egységes könyvtári rendszerének megszervezéséről

1970. jan. 20-i 2. sz. határozatával hagyta jóvá a Bolgár Népköztársaság Minisztertanácsa az alább teljes szövegükben közölt alaptételeket. (Poszتانovlenija No 2 ot 20 januari 1970 godina za utvörzsdavane osnovni položsenija za organizirane na edinna bibliotecsna szisztéma v Narodna Republika Bölgarija. = Bibliotekar. 17.god. 1970. 2.no. 1-5.p. - A bevezető határozat szövegét is magában foglaló kéziratot fordítását lásd a Könyvtártudományi Szakkönyvtárban, F 4045 számon.

Maga a bevezetőül szolgáló MT-határozat, az Alaptételek főbb pontjainak kiemelése mellett, külön is kijelöl bizonyos konkrét feladatokat. Ilyenek: A felállítandó Tárcaközi Koordinációs Tanács sorolja kategóriákba az ország könyvtárait; döntsön a tudományos és szakkönyvtárak állományának és tevékenységének profilozása ügyében; hagyja jóvá "az ország számára szükséges, a tőkés országokban megjelenő periodikumok és alapvető kézikönyvek" jegyzékét, valamint elosztásukat a könyvtárak között. - A Művészeti és Kulturális Bizottság 1971-től szervezze meg a közművelődési könyvtárak központi ellátását könyvtárilag feldolgozott és speciálisan kötött könyvekkel. - 3 hónapon belül alapítsák meg a csitaliste- és iskolai könyvtárak számára az állami költségvetésből könyvbeszerzésre biztosítandó összegek normáit; ennek az összegnek egy részét a megyei művészeti és kulturális tanácsoknál lehet összpontosítani, a könyvtáraknak irodalommal való központi ellátására.

Az egységes könyvtári rendszer ésszerű kiépítése megköveteli, hogy az erőket és anyagi eszközöket fontossági sorrendben használjuk fel a könyvtárak erősítésére, aszerint, hogy mi a jelentőségük és szerepük a lakosság, a tudományos dolgozók és a szakemberek ellátásában.

Az egységes könyvtári rendszer két alapelvre épül: a területi és az ágazati elvre.

A közművelődési könyvtárak területi hálózata tervszerűen átfogja az egész országot. E könyvtárak, függetlenül attól, hogy mely főhatósághoz tartoznak, együttműködnek az olvasók toborzásában és ellátásában.

Az ágazati elvre épült könyvtárak az országban folyó tudományos, oktatási, tervezési-szerkesztési és termelési tevékenységet segítik. A legjobbak a maguk szakterületén az országos ellátásba is bekapcsolódnak.

A területi elv szerint működő közművelődési könyvtárak és az ágazatilag szervezett tudományos és szakkönyvtárak tevékenységük egész körében együttműködnek egymással.

Állományuk gyarapításában a könyvtárak kerülnek a fölösleges párhuzamos-ságot az egyes rendszereken és az egységes könyvtári rendszeren belül.

A tudományos és szakkönyvtárak az alapjai a tájékoztatási szerveknek. Azok kiegészítik és gazdagítják ezek tevékenységét, a maguk bibliográfiai és tájékoztató tevékenységével.

I. AZ EGYSÉGES KÖNYVTÁRI RENDSZER IRÁNYÍTÓ SZERVEI

1. A Művészeti és Kulturális Bizottság irányítja és ellenőrzi az ország könyvtárügyét.

2. A Művészeti és Kulturális Bizottság mellett Tárcaközi Koordinációs Tanács létesül azokból a főhatóságokból és szervezetekből, amelyek az országban a könyvtárhálózatot irányítják. Ennek tagjai: a Művészeti és Kulturális Bizottság elnökhelyettese, aki egyúttal a Tanács elnöke, az Állami Tudományos és Műszaki Fejlesztési Bizottság elnökhelyettese, a közoktatásügyi miniszter helyettese, a Központi Szakszervezeti Tanács titkára, a Dimitrovi Kommunista Ifjúsági Szövetség titkára, az egészségügyi miniszter helyettese, a Bolgár Tudományos Akadémia alelnöke, a Mezőgazdasági Tudományos Akadémia alelnöke, a honvédelmi miniszter helyettese, a központi könyvtárak igazgatói, a kijelölt könyvtári szakemberek.

A Tárcaközi Koordinációs Tanács

- összehangolja és irányítja az egyes könyvtárhálózatokat irányító szervek tevékenységét;
- tervezi az egész könyvtári rendszer fejlesztését;
- utasításokat, normákat és rendelkezéseket ad ki, amelyek kötelezőek az ország könyvtárai-ra nézve, s a Művészeti és Kulturális Bizottság elnökének jóváhagyása után lépnek hatályba.

3. Azok a központi hatóságok és szervezetek, amelyek könyvtárhálózattal rendelkeznek, közvetlenül irányítják és ellenőrzik a hatáskörükbe tartozó könyvtárakat. Felelősek megőrzésükért és tevékenységükért, biztosítják tervszerű fejlődésüket és a hálózat valamennyi könyvtárának együttműködését, az egységes könyvtári rendszer elvei alapján.

4. A megyei Művelődési és Kulturális Tanács a könyvtárügy irányító és koordináló szerve a megyében. Feladatai a következők: elosztja az anyagi támogatást a csitalistekönyvtárak között s ellenőrzi az iskolai és szakszervezeti könyvtárakra vonatkozó pénzügyi és egyéb normatívák érvényesítését; szakképzett könyvtárosokat nevez ki a csitalistekönyvtárakba és ellenőrzi a könyvtárosok alkalmazására vonatkozó előírások betartását a többi könyvtárban; jóváhagyja a könyvtárfejlesztési terveket a megyében, dönt a közművelődési könyvtárak létesítéséről, megszüntetéséről és bővítéséről, ellenőrzi a tudományos könyvtárak létesítését.

A megyei Művelődési és Kulturális Tanácsok keretében könyvtári tagozatok alakulnak, a könyvtári hálózattal rendelkező hatóságoknak és szervezeteknek, valamint a megye legnagyobb könyvtárainak képviselőiből.

5. A községi Művelődési és Kulturális Tanács gondoskodik a községhez tartozó könyvtárak erősítéséről és fejlesztéséről. (A község több falut magában foglaló közigazgatási egység - a ford. jegyz.)

II. AZ EGYSÉGES KÖNYVTÁRI RENDSZER STRUKTURÁJA

A. KÖZPONTI KÖNYVTÁRAK

6. Az egységes könyvtári rendszer élén a Kiril és Metód Nemzeti Könyvtár áll mint a vezető országos intézmény, amely az ország könyvtárhálózatának módszertani irányítását és koordinációját el látja.

Ez könyvtártudományi és bibliográfiai intézet, a bolgár könyvtermés archívuma, valamint a bolgár és a külföldi irodalom országos bibliográfiai központja. Összehangolja az országos irodalomellátási rendszerbe tartozó szakkönyvtárak gyarapítási tevékenységét. Annak érdekében, hogy létrejöjjön az ország tudományos könyvtárainak racionális rendszere, hogy kerüljük a párhuzamos beszerzést és egyszerűsítsük a könyvtári munkafolyamatokat, a Kiril és Metód Nemzeti Könyvtár és a jelen fejezetben felsorolt központi könyvtárak közös könyvtári szervezeti egységként működnek. A központi könyvtárak megmaradnak amegfelelő

főhatóság, illetve intézmény rendszerében, igazgatójuk azonban egyúttal igazgatóhelyettese a Kiril és Metód Nemzeti Könyvtárnak.

A Művészeti és Kulturális Bizottság és a Munkaügyi és Társadalombiztosítási Minisztérium határozza meg azokat a státusokat, amelyeket a Kiril és Metód Nemzeti Könyvtár igénybe vehet, hogy elláthassa az egységes könyvtári rendszer irányításával kapcsolatos funkcióit.

7. A Bolgár Tudományos Akadémia Központi Könyvtára könyvtártudományi, szakbibliográfiai és tudományos tájékoztatási intézményként működik a természettudományok, a matematika és a társadalomtudományok terén. Irányítja az Akadémia rendszeréhez tartozó könyvtárakat és gyarapítja állományukat.

8. A Központi Műszaki Könyvtár irányítja és összehangolja az ország műszaki tudományos könyvtárainak tevékenységét. A bolgár tudomány és technika szükségleteinek megfelelően - nem számítva az alaptudományokat - beszerzi a tudományos és műszaki irodalmat, a cégek katalógusait és beszámolóit.

9. A Mezőgazdasági Tudományos Akadémia Központi Mezőgazdasági Könyvtára irányítja az ország mezőgazdasági könyvtárait. Mezőgazdasági és erdészeti, valamint állatorvos-tudományi szakirodalmat szerez be.

10. A Központi Orvosi Könyvtár funkcióit a szófiai Orvostudományi Főiskola könyvtára látja el. Irányítja

az orvosi könyvtárakat, orvostudományi szakirodalmat szerez be.

11. Az Egyetemi Könyvtár irányítja a Közoktatásügyi Minisztériumhoz tartozó felsőoktatási intézmények könyvtárait.

B. AZ ÁGAZATI TUDOMÁNYOS ÉS SZAKKÖNYVTÁRAK SZERVEZÉSE

12. Tudományos és szakkönyvtárak létesülnek a Bolgár Tudományos Akadémia és a Mezőgazdasági Tudományos Akadémia részlegei és intézetei mellett, a tájékoztatási központok és irodák keretében, a különböző főhatóságok és intézmények mellett.

A tudományos és szakkönyvtárak szigorúan a profiljukba vágó tudományos és műszaki szakirodalmat szerzik be.

A legnagyobb perspektivákkal rendelkező szakkönyvtárak bekapcsolódnak az országos szakirodalmi ellátásba.

13. A Honvédelmi Minisztérium és a Belügyminisztérium könyvtárai külön-külön hálózattá szerveződnek, önálló módszertani irányítással, amely a Tárcaközi Koordinációs Tanács utmutatásait követi.

C. A TERÜLETI JELLEGŰ KÖNYVTÁRAK

14. A megyei könyvtár a Megyei Népi Tanács státus- és költségvetési keretéhez tartozik; ez a megye területének alapvető általános gyűjtőkörű könyvtára.

Módszertanilag irányítja a közművelődési könyvtárakat és segíti a szak-

könyvtárakat. Központja a tájékoztató bibliográfiai és a helyismereti bibliográfiai munkának.

Összehangolja a megyében működő tudományos és szakkönyvtárak gyarapítási, tájékoztató, bibliográfiai és tájékoztatási tevékenységét, a főlegesen párhuzamosság elkerülése érdekében.

15. A központi városi csitalistekönyvtárak az alapvető közművelődési könyvtárak a városokban; a város más könyvtáraival összehangolva szervezik meg az olvasók ellátását a közművelődést és a tanulást szolgáló irodalommal. A városi csitalistekönyvtárak a megfelelő csitaliste szerves részei, de a városi Művészeti és Kulturális Bizottság státus- és költségvetési keretéhez tartoznak.

16. A községi csitalistekönyvtár a csitaliste szerves része. Segíti az odatartozó falvak csitalistéit a lakosság könyvtári ellátásában; segítyt kap könyvvásárlásra a megyei Művészeti és Kulturális Tanácstól, az állami gazdaságoktól, termelészövetkezetektől, üzemeiktől stb.

A községi csitalistekönyvtár és az odatartozó falvak csitalistekönyvtárai közös könyvtári szervezeti egységként működnek, közös a munkatervük.

17. A községekhez tartozó falvak csitalistetitkárai naponta legalább 4 órát töltsenek könyvtári munkával. Ahol nincs főhivatású csitalistetitkár, ott a könyvtári teen-

dők ellátását más megfelelő személyre kell bízni, társadalmi munkában vagy tiszteletdíj fejében.

18. A megyei könyvtárak, a központi városi csitaliste-könyvtárak és a községi csitaliste-könyvtárak a Nemzeti Könyvtártól és más tudományos könyvtárhoz ideiglenes használatra megkapják az illető terület szakemberei számára szükséges irodalmat. A lakosság gazdaságosabb és ésszerűbb irodalomellátása érdekében fiókkönyvtárakat és mozgókönyvtárakat létesíthetnek.

19. A vállalatok és intézmények közművelődési könyvtárai látják el a munkásokat, műszakiakat és alkalmazottakat az üzemekben, építkezéseken, bányákban, vasuti csomópontokon, hivatalokban és egyéb szervezetekben. A természettel összefüggő, a munkások, szakem-

berek és alkalmazottak műszaki képzettségének megfelelő népszerű termelési-technikai, gazdasági és referenciainformációt szerzik be. Egyéb irodalmat - társadalmi-politikai, ismeretterjesztő és szépirodalmat - válogatva szereznek be.

A közművelődési könyvtárak üzemi alapon szerveződnek.

20. Az iskolai könyvtárak az oktatási-nevelési folyamatot segítik. Főként a tanulmányi munkát segítő irodalmat szereznek be.

21. A gyermekeknek általános műveltségi irodalommal való speciális és differenciált ellátására a megyei könyvtárak és a városi csitaliste-könyvtárak gyermekrészlegeket vagy gyermek-fiókkönyvtárakat létesíthetnek.

A hazai bibliográfiai tevékenység az állam- és jogtudomány területén*

NAGY Lajos

A hazai jogi bibliográfiai irodalom elég jelentős múltra tekint vissza. (1) Ennek ellenére szervezett és rendszeres bibliográfiai tevékenységről csupán a felszabadulás után lehet beszélni. Lényegében azóta, hogy a tudománypolitikai vezetés felismerte általában a szakirodalmi tájékoztatás és dokumentáció, ezen belül pedig a rendszeres, folyamatos bibliográfiai tevékenység jelentőségét. Szakterületünkön a kérdés jelentőségét fokozta az, hogy a jogi dokumentációnak az irodalmi anyag feltárása mellett sajátos szakterületei is vannak (tételes jogalkotás, a bírói és az államigazgatási szervek gyakor-

* Az OKDT Bibliográfiai Szakbizottsága a közelmúltban vizsgálatokat végzett egyes szakterületek bibliográfiai ellátottságáról. Az alábbiakban az állam- és jogtudomány, illetve az agrártudomány területről készült összeállítás rövidített változatát adjuk közre. - A szerk.